

What Can *Hans Memling: The Painter Of (The Other) Renaissance* Teach Us?

Hans Memling: malarz tego drugiego renesansu by Łukasz Pawlak is a comic that has been created to celebrate Year of Memling in Gdańsk, Poland, and has been published by the Voivoideship and City Library. The book is primarily about Memling's life story, which is presented as a fun cartoon. However, a lot of other educational elements

are smuggled in into this attractive and engaging publication: historical context of renaissance, motives and themes common in art of the time, as well as analysis of some of the artworks created by Memling. In total there is a multitude of information presented, covering fields of history and history of art. Each of these aspects is presented using

different visual methods, which is what this paper will focus on. It will report the types of information that form the publication: methodology, historical context, biography and analysis of selected paintings, reproductions of these paintings, as well as art historical themes of the time, and dissect the way in which they are presented.

Łukasz Pawlak, *Hans Memling : malarz tego drugiego renesansu* (Gdańsk: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego, 2017).

My name is Zu Dominiak.
I study the relationship between
comics and museums.

It goes both ways:
what do museums think
of comics, and what do
comics think of museums?

I spend a lot of time
typing and reading.

As part of this process I came across a lot of comics
about museum, or ones that are linked with them.

Turns out there is quite a lot of them! But this
paper will only focus on one, written and illustrated
by Łukasz Pawlak.

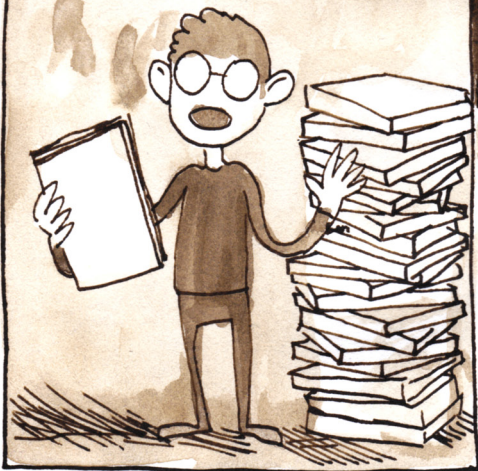
Hans Memling: malarz tego drugiego renesansu was published as part of the Year of Hans Memling, a celebration of the painter in the City of Gdańsk. It was published by the Voivodeship and City Public Library (Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku), with input from the National Museum in Gdańsk. It is clearly an educational publication aimed at younger

audiences, however it is created in a very engaging way. The contents of the book form separate segments. It begins with explanation

of what Northern Renaissance is in comparison to the Italian Renaissance, including themes and pointing out the differences between the two. Then it focuses on background information of the main painters from that period, and then specifically on Hans Memling. The information is presented in an engaging, humorous way, and includes a lot of curious facts. The book is clear about its methodology, and how factually accurate is it. The fact that the "re-enactment" of the events is a fictionalised account is mentioned in the book, pointing out that a lot of the records are missing, so the narrative often uses terms like "most likely", "possibly", "it seems", "everything points to the fact that".

This comic really stands out from the other publications commissioned by museum institutions. Partially because it is crammed with information, but at the same time, tonally it is not as serious as some of the other publications of this type.

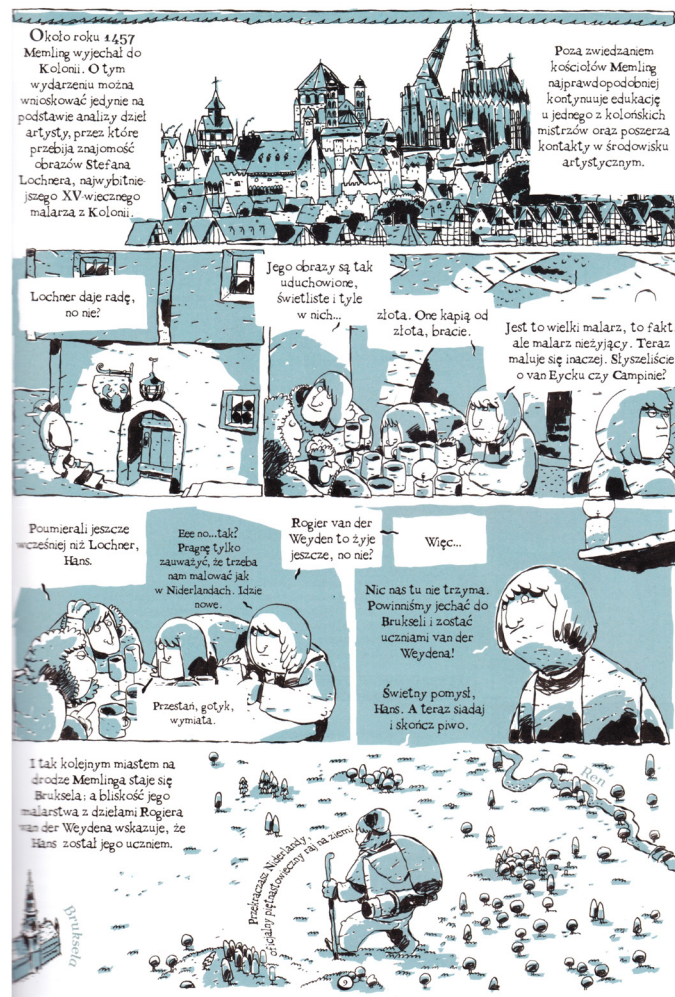
The Museum is not mentioned in the text, which focuses mostly on Hans Memling, his life, and the painting *The Last Judgement*, thus forming a link with the Museum through an object that is held in their collection.

Each type of information in the comic is presented to the reader using a different visual strategy. These strategies will be discussed next.

The first strategy is that of a typical comic, with panels, captions and speech balloons. This is usually utilised to present historical context as well as Hans Memling's life story. The characters speak in a humorous way, using modern language, which makes it more accessible for the intended audiences, while at the same time the narrator points out that this is mostly likely not exactly how the particular event unfolded. These parts are humorous, and are packaging historical facts into an entertaining story, whilst ensuring that the reader is aware this is an approximation of events and not facts. The division between fact and fictionalised accounts is clearly stated, with the narrator being a reliable source and serious in tone, the characters are usually light-hearted.

Additionally, these sections are all monochrome, with black line work and one shade of blue.

Najbardziej obecnym motywem maryjnym w twórczości Memlinga był motyw Matki Boskiej Tronującej. Można by nawet powiedzieć, że artysta miał w dziejach na jego punkcie. Należy jednak pamiętać, że w grę wchodziły tutaj głównie interesy, gdyż takie przedstawienia cieszyły się ogromną popularnością. Pięknym przykładem tego motywu jest panel środkowy z tryptyku Pałagottiego.

MADONNA Z DZIECIĄTKIEM NA TRONIE I DWOMA ANIOŁAMI MUZYKAMI

ok. 1490-1491,
olej na desce,
57 x 42 cm

Ramą dla sceny pełnej harmonii jest misternie rzeźbiona arkada, ozdobiona girlandami kwiatów podtrzymywanymi przez puttów. W centrum obrazu znajduje się Matka Boska z Dzieciątkiem na ręku. Maria siedzi na tronie pod sukierlatnym, rozwianym przez wiatr baldachimem, w towarzystwie muzykujących aniołów. Strojniejszy z nich przestał na chwilę grać na skrzypcach, aby dać dziecku owoc, drugi przygląda się tej scenie, nie przerywając gry. Gotycka uroda Marii ubranej w sukierlatny płaszcz wyróżnia się na tle kwiecistego wijącego się wzoru stanowiącego oparcie tronu. Jej stopy spoczywają na wzorzystym orientalnym dywanie. Kompozycję zamykają kolumny zdobione scenami biblijnymi oraz łuk arkady pokryty rzeźbionymi winoroślami, ślimakami i salamandrami – symbolami zmartwychwstania.

The second strategy used is full colour reproductions of Memling's paintings. This is because the colour is of symbolic importance with this type of analysis, and it further signals to the reader that this is a reproduction of an existing painting. These are not photographic reproductions, but are redrawn by Pawlak in a style coherent with the rest of the comic. There is no reason for this from copyright perspectives, as these works are hundreds of years old. Instead, this choice gives the book visual language consistency, while still including details and the colour scheme of the original paintings. These works are named, thus it is possible for the reader to look up more accurate, photographic reproductions, or see the works in person at the institutions they are held at.

Najczęściej występujące elementy w twórczości Hansa Memlinga powiązane z motywem tronującej Matki Boskiej

Podczas ponad trzydziestoletniej kariery Hans Memling wypracował schemat kompozycji obrazów z Matką Boską Tronującą, dostosowując jego warianty do potrzeb klienta. Każdy z pozoru identycznych obrazów jest inny, i każdy z jego elementów jest niepowtarzalny. U Memlinga nie ma dwóch dywanów o takim samym wzorze, jak również nie ma dwóch takich samych tronów, na których zasiada zawsze trochę inaczej namalowana Maria. Tak więc pomimo całej wykalibrowanej powtarzalności Memling okazuje się nie tylko szanującym klienta rzemieślnikiem, ale i artystą.

Jabłko jest symbolem grzechu. Dlaczego więc Dziesięćko Jezus miałoby po nie sięgać? Trzeba pamiętać, że mały Jezusiek dla XV-wiecznego obserwatora zawsze był nieoszacwalnym aligatorem z dorodłym Jezusem, umierającym na krzyżu. Jabłko w tym kontekście symbolizuje więc zgodę na przyszłe cierpienie. Natomiast jabłko w dłoni małego na przypominać o jego roli „drugiego Adama”, a Maria, na kolanach której się znajduje, jest „drugą Ewą”. No i przecóż, takie małe jabłko.

Zamknięta księga na obrazach o tematyce maryjnej symbolizuje dziewictwo Matki Boskiej. Kiedy jednak księga jest otwarta, to oznacza odwołanie do śródniole rodnia Księgi Mądrości, tradycyjnie odczytywanego w chrześcijaństwie jako potwierdzenie ludzkiej natury Jezusa.

Anioły w twórczości Memlinga, pomijając Archanioła Michała z „Sądu Ostatecznego”, odgrywają rolę statystów, najczęściej mniemających głośno na drugim czy trzecim planie. Podobne jest w przedstawieniach Matki Boskiej Tronującej. Tutaj najczęściej anioł na prawo od Marii zabawia jabłkiem lub kwiatkiem małego Jezuska, podczas gdy inne przygryzają go na instrumentach.

Siedząca na tronie Dziewica Maria, malowana zawsze w centrum obrazu w ujęciu trzy czwarte lub en face, nigdy nie patrzy na widza, lecz niewinnie spuszcza wzrok lub spokojnie obserwuje Dzieciątka. Jej postać zawsze jest okryta purpurowym płaszczem, symbolizującym cierpienie, królewską godność, ale i macierzyńską miłość. Przedstawiona spod płaszcza biała suita oznacza czystość, a sukna przesywana złotą nicią raz jeszcze nawiązuje do królewskiego rodowodu Marii.

Niebieskie serafiny koronujące Marię są spotykane u poprzedników bruggijskiego mistrza i wzięły się z wczesnej twórczości Memlinga (ołtarz świętych Janów, ok. 1479; Matka Boska Tronująca ok. 1465-1470).

Memling w miarę potrzeb poszerzał kompozycję tematu Tronującej Matki Boskiej otaczając ją świętymi. Najczęściej były to św. Bartolomiej i św. Katarzyna (towarzyszka Dziewicy trzykrotnie na obrazach mistrza). Taki kompozycyjny w sztuce chrześcijańskiej nazywana jest „Święta Conversazione”, czyli „Święta rozmowa”. Była niezwykle popularna wśród Włochów, którzy stanowili dużą część klientów Memlinga.

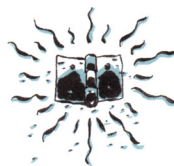
Second type of information is diagrams. They are used to dissect elements of a painting and explain the symbolism of these elements. In this example the highlighted elements are the most common ones that Memling used in his Madonna on the throne type paintings. These elements are all drawn separately and have dashed line around them, as if they were to be cut out by the reader and assembled into their own Memling-style painting. This section contains a lot of contextual information that cannot be deduced just by looking at the painting, and expands on the reading of a painting. It puts Memling's work into context of other similar pieces, listing other artists who created work on the same theme and dates them. Similarly, the influence of Memling's work

on Italian painters, such as Raphael and Fra Bartolomeo, is also pointed out. Thanks to this the reader can learn not just about Memling alone, but also about more general trends of Renaissance and the cultural exchange between Northern and Italian Renaissance.

Much like the narrative section, these are monochrome for the most part of the book.

Sukces tychże kryje się w zawiśach. To dzięki nim ołtarz zamykając się, chronił obrazy przed zgubnym działaniem słońca i uszkodzeniami mechanicznymi; a co ważniejsze, otwieranie go wywoływało u wiernych „efekt wow”, tak potrzebny każdej religii.

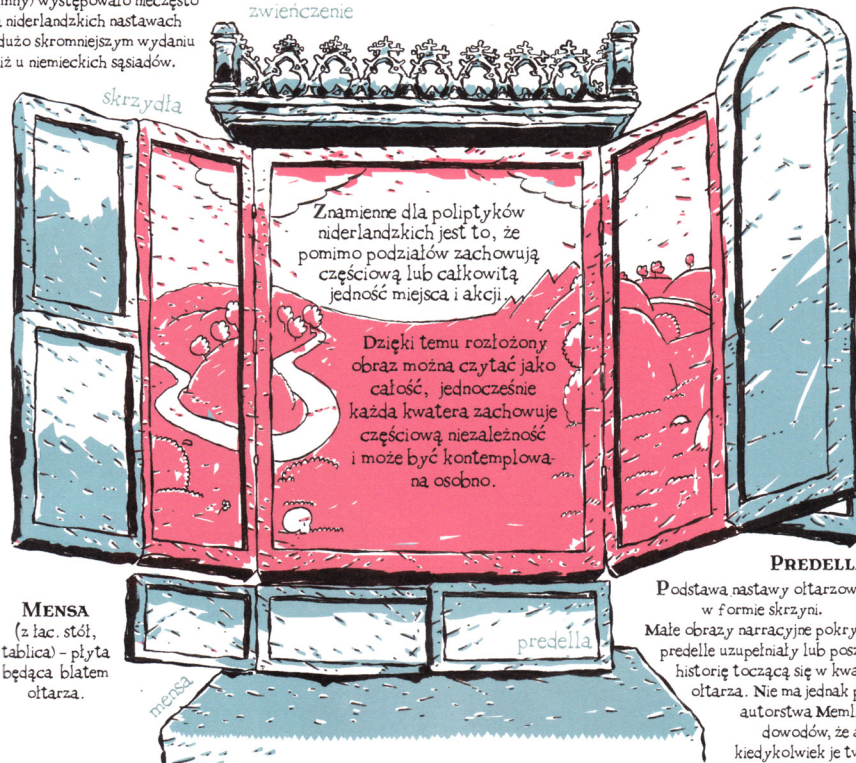
Forma zamykanego polptyku na przykładzie przywędrowała do Niderlandów z Niemiec, jednakże pomysł przenośnych zamykanych ołtarzy znany był już w starożytności.

Co ciekawe, w niemieckiej kulturze rozpowszechnione były formy całkowicie lub częściowo rzeźbione, tymczasem Niderlandczycy postawili głównie na ołtarze w pełni malowane.

ZWIEŃCZENIE

Ozdobne wykończenie górnej części ołtarza (ale również budynku czy kolumny) występowało nieczęsto na niderlandzkich nastawach i w dużo skromniejszym wydaniu niż u niemieckich sąsiadów.

zwieńczenie

MENSA
(z łac. stół, tablica) – płyta będąca blatem ołtarza.

PREDELLA

Podstawa nastawy ołtarzowej w formie skrzyni.

Małe obrazy narracyjne pokrywające predelle uzupełniały lub poszerzały historię toczącą się w kwaterach ołtarza. Nie ma jednak predelli autorstwa Memlinga ani dowodów, że artysta kiedykolwiek je tworzył.

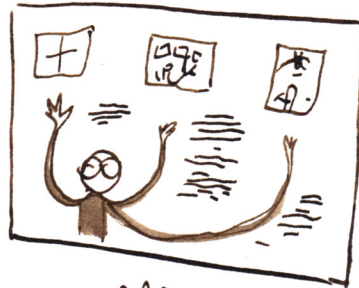
Except when they're not!
Occasionally another tone
(bright pink) is used to
highlight a particular part of
the diagram. For instance in
this example it is highlighted
how some parts of a winged
altarpiece can be read as
a single painting, separated
into panels.

comic narrative

diagram

colour reproduction

And you know what? This paper
uses the **SAME** methods! What
a coincidence?!

This is a drawing of the cover of the discussed comic in my style. It simplifies the original design in a similar way to Pawlak simplifying Memling's paintings. But the color scheme is retained as well as the composition, so it is possible to recognise the original based on this.

Unlike Pawlak, I include some photographic reproductions of several of the pages from the comic as well as my own drawn reproductions. Creating a uniform piece is not as important to me, as I want my audience to be able to see the originals as accurately as possible.

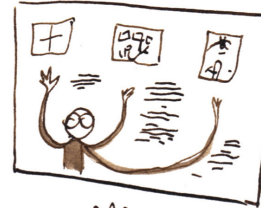
This page has simplified images comparing of the types of information visually. Unlike Pawlak, I do not explain these types on this particular image, as there are whole pages dedicated to discussing them in detail.

Comic narrative

diagram

color reproduction

This paper too utilises these three visual strategies.

Conclusion

Pawlak uses three visual strategies to convey different types of information. Each of these is presented in a way that makes it is easy to tell them apart. Each is used to convey different type of information, for which it is most suited for. A comic for historical events, colour reproduction of painting, a diagram explaining separate elements of a painting or other information concerning detail.

Thanks to this the book is not monotonous and boring, but an interesting and fun read.

